

Õiguskantsler

Justiits- ja digiminister
Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122, TALLINN
info@just.ee

Teie 10.09.2024 nr

Meie 21.10.2024 nr 6-3/241614/2406136

Soovitus rahvakohtuniku töö tasustamise kohta

Austatud justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta

Õiguskantsleri poole pöördus rahvakohtuniku töö tasustamise küsimusega. Ta osutas, et kui kohtuistung ootamatult ära jäetakse, siis ei saa rahvakohtuniku tasu, hüvitatakse ainult kulud. Avaldaja selgitas, et kuna ta teeb oma põhitööd graafiku alusel, ei saa ta istungi ärajäämise päeval ka oma põhitööd teha.

Niisugune olukord ei ole küll põhiseadusvastane (vrdl ka Riigikohtu osutusega, et igasugune ebatäiuslikkus ei ole põhiseadusvastane; [RKÜKo 21.05.2008, 3-4-1-3-07](#), p 50), kuid seda on siiski võimalik paremini lahendada. Palun leidke võimalus muuta rahvakohtunike tasustamise tingimusi kohtuistungile ootamatu ärajäämise korral.

[Kohtute seaduse](#) (KS) § 102 kohaselt osaleb rahvakohtuniku õigusemõistmises maakohtus kohtumenetluse seadustes sätestatud alustel ja korras (lg 1) ning tal on õigusemõistmisel võrdsed õigused kohtunikuga (lg 2). KS § 111 lõige 1 sätestab, et õigusemõistmises osalema kutsutud rahvakohtuniku on kohustatud ilmuma kohtuistungile. See tähendab, et rahvakohtunikuks valitud inimene peab oma põhitööl töögraafikut koostades arvestama ka kohtuistungite toimumise ajaga.

Justiitsminister on kehtestanud KS § 112 lg 1 esimese lause alusel [rahvakohtuniku tasu suuruse ja maksmise korra](#) (edaspidi: määrus). Määruse § 2 lõige 1 sätestab: „Rahvakohtuniku tasu määr kohtuistungil õigusemõistmises osaletud tunni eest on võrdne töölepinguseaduse § 29 lõike 5 alusel kindla ajaühiku kohta kehtestatud töötasu alammääraga. Kui rahvakohtuniku tasu õigusemõistmises osalemise päeva eest osutub väiksemaks tema töökohajärgsest keskmisest päevapalgast, hüvitatakse vahe kohtu eelarvest.“ Määruse § 5 lõike 1 kohaselt on rahvakohtuniku tasu väljamaksmise aluseks istungisekretäri koostatud ja allkirjastatud õiend, millele on märgitud määruse § 2 lõike 1 esimeses lauses sätestatud aeg.

Selle võimalusega, et kohtuistung võidakse ära jätta, tuleb mõistlikult arvestada igal rahvakohtunikul. Samas on KS § 108 lõikes 5 öeldud, et rahvakohtuniku nimetades peab komisjon muu hulgas arvestama seda, et rahvakohtunike hulgas oleks erinevatest sotsiaalsetest rühmadest ning eri tegevusvaldkondades tegutsevaid inimesi. Tuleb tagada, et rahvakohtunike

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

tasustamise tingimustel ei oleks inimesi eemale tõrjuv mõju sellistes tegevusvaldkondades, kus töö tüüpiliselt toimub graafiku alusel. Palun kaaluda võimalust rahvakohtunikele tekkiva kahju hüvitamiseks kohtuistungis ootamatu ärajäämise korral.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise